

УДК 636.082:575:60

АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПРОБЛЕМ РОЗВЕДЕННЯ, ГЕНЕТИКИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЇ У ТВАРИННИЦТВІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ XVII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ УЧЕНИХ І АСПІРАНТІВ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ, ПРИСВЯЧЕНІЙ 80-Й РІЧНИЦІ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АКАДЕМІКА НААН ВАЛЕРІЯ ПЕТРОВИЧА БУРКАТА, С. ЧУБИНСЬКЕ, 20 ТРАВНЯ 2019 Р.)

О. В. ЩЕРБАК, С. І. КОВТУН

Інститут розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця
Національної академії аграрних наук України (НААН)
Україна, 08321, Київська обл., Бориспільський район, с. Чубинське, вул. Погребняка, 1
e-mail: kovtun_si@i.ua

XVII всеукраїнська наукова конференція молодих учених і аспірантів з міжнародною участю, присвяченій 80-й річниці від дня народження академіка НААН Валерія Петровича Бурката «Актуальні дослідження з проблем розведення, генетики та біотехнології у тваринництві» відбулася 20 травня 2019 року в Інституті розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН з метою обговорення наукових досліджень молодих учених і аспірантів з питань розведення, генетики, біотехнології, відтворення та збереження біорізноманіття тварин.

Ключові слова: розведення сільськогосподарських тварин, збереження біорізноманіття тварин, дослідження з генетики та біотехнології відтворення.

Визнання необхідності відродження передових позицій вітчизняної селекції у тваринництві та усвідомлення значення наукової спадщини академіка НААН Валерія Петровича Бурката спонукало до проведення Всеукраїнської наукової конференції молодих учених і аспірантів з міжнародною участю, присвяченій 80-й річниці від дня народження вченого та актуальним дослідженням з проблем розведення, генетики та біотехнології у тваринництві. Конференція відбулася в Інституті розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН. Зазначимо, що внесок вченого В. П. Бурката у розвиток генетичних і біотехнологічних основ селекції у скотарстві України наразі не втратив своєї значимості та актуальності. Деякі його складові, такі як теорії породотворення та консолідації селекційних формувань; методичні основи управління генеалогією породи; основи вирощування, оцінки й раціонального використання плідників; генетичні, біотехнологічні та технологічні засади розвитку селекції; методи збереження і раціонального використання генофонду тварин, є теоретичною і методологічною основою для розробки подальшої стратегії розведення у вітчизняному скотарстві (Хаврук, 1997; Буркат, Бородай, 2006, 2008; Бородай, 2009; Фасоля, Ковтун, 2009).

На сучасному етапі розвитку тваринництва академік В. П. Буркат особливу увагу зосереджував на вихованні достойної зміни. Вже стали традиційними, започатковані ним у 2003 році (рис. 1, 2) весняні зустрічі молодих учених і аспірантів з метою обговорення актуальних завдань тваринництва (додаток).

Рис. 1. Учасники V конференції молодих вчених та аспірантів (с. Чубинське, 24 квітня 2007 рік)

Одними із найбільших здобутків вченого є заснування при інституті однієї із найбільш авторитетних в Україні шкіл — «Селекція і біотехнологія в тваринництві». Серед його учнів — відомі вчені, зокрема академіки НААН М. І. Бащенко, В. І. Ладика, Ю. Ф. Мельник, С. І. Ковтун, члени-кореспонденти НААН С. Ю. Рубан, Ю. П. Полупан, доктори сільськогосподарських наук О. Ф. Хаврук, В. І. Антоненко, С. Л. Войтенко, А. М. Дубін, В. Т. Сметанін, В. В. Дзіцюк, К. В. Копилов та інші. Учні вже цих вчених успішно працюють у навчальних та науково-дослідних установах, селекційних центрах та господарствах на території України та за її межами.

Організатори, проблеми і учасники. Конференція була організована Інститутом розведе-

дення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН та Українським товариством генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова і проведена на базі інституту у с. Чубинське Київської області. У її роботі взяли участь понад 35 молодих вчених з України та Республік Білорусь та Молдова. Серед них п'ять аспірантів та один докторант школи академіка В. П. Бурката «Селекція і біотехнологія в тваринництві».

На конференції було обговорено актуальні проблеми розведення сільськогосподарських тварин; збереження біорізноманіття тварин як глобальної проблеми сучасності; дослідження з генетики та біотехнології відтворення як складової селекційного процесу у тваринництві України та світу.

Рис. 2. Учасники XVII Всеукраїнської наукової конференції молодих учених і аспірантів з міжнародною участю, присвячена 80-й річниці від дня народження академіка НААН Валерія Петровича Бурката (с. Чубинське, 20 травня 2019 рік)

Також в роботі конференції взяли участь молоді вчені із Національного університету біоресурсів і природокористування України, Миколаївського національного аграрного університету, Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнології імені С. З. Ґжицького, Черкаської дослідної станції біоресурсів НААН, Інституту тваринництва степових районів імені М. Ф. Іванова «Асканія-Нова» — Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства, Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН.

У конференції також взяли участь науковці із Гродненського державного аграрного університету (м. Гродно, Республіка Білорусь) та Науково-практичного інституту біотехнологій в зоотехнії і ветеринарній медицині (с. Максимівка, Республіка Молдова).

Результати обговорення доповідей молодих вчених. Із вступним словом виступив директор інституту член-кореспондент НААН Юрій

Полупан, котрий від імені адміністрації інституту привітав учасників зібрання з початком конференції і побажав плідної роботи. При цьому наголосив на значенні фундаментальних досліджень з молекулярної генетики сільськогосподарських тварин і необхідності розвивати прикладні напрями. Відмітив вагомий внесок академіка В. П. Бурката в удосконалення системи організації й планування племінної роботи. Від співорганізатора конференції виступила віце-президент Українського товариства генетиків і селекціонерів імені М. І. Вавилова, заступник директора з наукової роботи, академік НААН Світлана Ковтун, яка наголосила на важливості співпраці науковців різних відомств у розв'язанні спільних проблем. Вона повідомила, що доповіді учасників будуть оцінені компетентним журі, до складу якого залучені провідні учені Інституту, Білоцерківського національного аграрного університету та Інституту біології тварин НААН для визначення кращих наукових доповідей.

У доповіді Яни Бобокал було висвітлено динаміку та вплив походження за батьком на інтенсивність росту живої маси телиць. Вона акцентувала увагу на тому, що найбільші прирости живої маси телиць відмічались у віці інтенсивного статевого дозрівання від шести до дев'яти місяців. Також зазначила, що найбільш істотною складовою генетичної варіанси виявляється вплив походження за батьком. Так, кращим розвитком за живою масою у річному віці відзначались дочки Б. Пагевайра 8641364 ($370,4 \pm 2,97$ кг), Л. П. Дензеля 101431985 ($363,3 \pm 1,97$ кг) і В. П. Букмена 7355185 ($363,1 \pm 3,69$ кг), у 18 місяців — дочки Г. Джордана 7588022 ($463,6 \pm 1,60$ кг). Найнижчою живою масою у річному віці характеризувались дочки Г. Джунгла 7816598 ($347,9 \pm 1,97$ кг) та І. Вайра 8531255 ($349,2 \pm 3,18$ кг), у 18 місяців — дочки Д. Радіуса 103472256 ($444,6 \pm 2,84$ кг).

Аспірант Володимир Гурський зробив доповідь на тему «Показники гуморальної ланки імунного захисту курчат-бройлерів м'ясних кросів», в якій висвітив дослідження на курчатах-бройлерах кросів ROSS-308 та COBB-500. Вказав, що вищими показниками бактерицидної та лізоцимної активності сироватки крові відзначалася птиця кросу COBB-500, а вмісту циркулюючих імунних комплексів у сироватці крові — бройлери кросу ROSS-308. Також ним встановлені вікові зміни вищенаведених показників.

Іван Желізняк свою доповідь присвятив надю корів-первісток залежно від лінійної належності та способу утримання. Порівнюючи продуктивність дочок різної лінійної належності, він відмітив достовірну перевагу по надю первісток, які утримувалися безприв'язно, порівняно з коровами аналогічної лінійної належності, але які утримувалися в лактаційний період на прив'язі. Різниця між коровами, які належали до лінії Белла, становила 1190 кг молока ($P < 0,05$), лінії Елевейшна — 1207 кг ($P < 0,001$), Маршала — 767 кг ($P < 0,001$), Старбака — 1007 кг ($P < 0,001$) і Чіфа — 611 кг ($P < 0,001$). Різниця між середніми надоями корів-первісток різної лінійної належності у двох стадах склала 956 кг молока ($P < 0,001$), вказуючи на ефективність виробництва молока за використання сучасної прогресивної технології.

Молодий вчений Ільницька Тетяна свої дослідження зосередила на характеристиці екстер'єру, рухів та стрибкових здібностей спортивного поголів'я коней за лінійними показниками. Вона зазначила, що важливим заходом підвищення ефективності селекційно-племінної роботи повинен стати щорічний аналіз племінного пого-

лів'я коней вітчизняної селекції віком від 2,5 до 3-х років. Це дасть можливість кіннозаводчикам вести селекцію на покращення тих чи інших ознак шляхом коригування підбору батьківських пар та підбору жеребців інших порід.

Кулакова Мар'яна представила власні напрацювання з оцінки генетичного тренду в активній частині популяції молочної худоби в Україні. Для оцінки генетичного тренду за надоем у популяціях голштинської та створених за її участю українських чорно-рябої, червоно-рябої та червоної молочних порід молодий науковець використовувала інформацію з каталогів бугаїв молочних та молочно-м'ясних порід для відтворення маточного поголів'я у 2008, 2015 і 2018 роках. Визначала хронологічну динаміку племінної цінності використовуваних впродовж 2004–2017 років бугаїв, що оцінені методом розрахункової племінної цінності та звернула увагу на те, що у популяціях основних порід худоби в Україні відмічено незначний генетичний прогрес за молочною продуктивністю за істотного його прискорення впродовж останніх 3–5 років.

Молодий вчений Ірина Люта присвятила свою доповідь формуванню групи корів-донорів у системі трансплантації ембріонів. Вона зазначила, що дослідження були проведені на базі Державного підприємства «Дослідне господарство «Христинівське» Інституту розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН» де створюється лабораторія трансплантації ембріонів української червоно-рябої молочної породи великої рогатої худоби як навчально-демонстраційний полігон НААН. Ірина акцентувала увагу, що для ефективного запровадження системи трансплантації ембріонів у господарствах необхідні кваліфіковані ветлікарі і техніки штучного осіменіння, які разом із групою ембріологів здатні налагодити одержання власних племінних телиць-трансплантантів і взагалі відмовляться від імпорту худоби. За підтримки і розуміння держави необхідно із сформованого племінного ядра високопродуктивних корів нарощувати власне племінне поголів'я на основі трансплантації ембріонів.

Ольга Магеровська в своїй доповіді зупинилась на молекулярно-генетичному аналізі окремих популяцій великої рогатої худоби за ISSR-маркерами та зазначила, що саме цим дослідженням присвячена її дисертаційна робота.

Аспірантка Ольга Малиновська представила доповідь «Лінійний ріст корів-первісток української чорно-рябої молочної породи та їх помісей з джерсеями», в якій зазначила, що корови-матері укра-

їнської чорно-рябої молочної породи за досліджуваними промірами тіла переважали своїх помісних потомків з джерсеями першої і другої генерації. Водночас зазначена різниця між дочками та внучками була значно вищою, ніж між матерями та їх дочками.

Андрій Мельник зробив доповідь на тему «Господарські корисні ознаки гусей основних порід, яких розводять в Україні». Він зазначив, що, гусівництво є важливою галуззю птахівництва в Україні. Розповів про найбільш поширені породи в нашій країні — велика сіра, італійська біла та велика біла. Звернув увагу на породу, що знаходиться на межі зникнення, а саме, оброшинську сіру породну групу. Навів переваги гусей цієї породи над іншими, а це — висока жива маса, несучість та виводимість гусенят.

Володимир Мельник представив напрацювання із сучасного стану розвитку козівництва в Україні. Зауважив, що козівництво в Україні набуває все більшого розвитку. На даний час в нашій країні збільшується кількість фермерських господарств з розведення кіз молочних порід, особливо у Львівській, Київській та Кіровоградській областях. Найперспективнішими породами для України є зааненська, альпійська, нубійська та тогенбурська.

Аспірант Андрій Пендюк доповів про дослідження репродуктивної здатності корів різних генотипів в умовах західного регіону та зазначив, що показники відтворної здатності підконтрольного поголів'я корів залежали від умовної частки спадковості голштинської породи. Із збільшенням частки спадковості голштинів репродуктивна здатність тварин погіршувалася.

Марія Петько доповіла про особливості внутріпородних типів карпатської породи бджіл. Зауважила, що за обсягом виробництва меду Україна посідає перше місце в Європі, і п'яте в світі, офіційно виробляючи майже 70 тис. т. меду, втім самі виробники наводять цифру у понад 100 тис. т., що становить 5–6 % світового виробництва. За виробництвом цього продукту наша країна посідає третє місце серед світових експортерів, поступаючись лише Китаю та Аргентині.

Аспірант Сергій Покришук доповів про вплив ряду генетичних факторів на відтворювальну здатність та тривалість господарського використання корів молочних порід. Ним виявлено пряму кореляцію між тривалістю сервіс-періоду та часткою крові за голштинською породою. Дещо вища тривалість сервіс-періоду у первісток співпадає із результатами більшості науковців. Ця тенденція

спостерігається у корів незалежно від породи і пов'язана із більшим стресом у первісток. Різниця між тривалістю сервіс-періоду у корів-первісток і повновікових корів складала один статевий цикл (приблизно 21–22 дні). Тривалість у повновікових корів була майже на одному рівні — 146,1 і 146,4 дні.

Аспірантка Тетяна Рик провела генетичний моніторинг свиней різних порід за PERV-C та RYR1 для оцінки придатності їх використання у ксенотрансплантації і встановила, що всі проаналізовані тварини в'єтнамської звислочеревної, великої білої та полтавської м'ясної порід були носіями PERV-C, а серед представників порід ландрас і п'єтрен було виявлено по 50 % таких тварин. У представників автохтонних порід миргородської та української степової рябої кількість тварин-носіїв ретровірусу С підтипу сягала значень 60 % та 70 %, відповідно, що ускладнює відбір тварин, придатних для створення спеціалізованих ліній свиней для біомедичних цілей. Найбільша кількість тварин, вільних від ретровірусу PERV-C, було виявлено у представників української м'ясної породи — 81,82 %, що поряд із мінімальною кількістю схильних до стресу тварин (4,55 % з генотипом RYR1Nn) виводить саме цю породу у ряд найбільш перспективних генотипів для потреб ксенотрансплантації.

Ганна Романик представила напрацювання з хімічного складу жовтка яєць курей кросів Ломан Браун та Ломан Сенді. Виявила, що хімічний склад жовтка яєць залежав від належності курей до певного кросу. Більшість досліджуваних показників у всі вікові періоди вищими були у жовтку яєць птиці кросу Ломан Браун, порівняно з ровесницями Ломан Сенді. Спостерігалися зміни показників хімічного складу жовтка яєць з віком курей.

Віталій Сіряк доповів про особливості росту та молочну продуктивність корів напівсестер за батьком. Проведені порівняння молочної продуктивності груп напівсестер за батьком підтвердили встановлену раніше закономірність переваги за цими показниками корів з помірною інтенсивністю формування живої маси у період вирощування. Дисперсійним аналізом встановлено, що походження за батьком зумовлює 24,4–43,6 % загальної фенотипової мінливості живої маси від народження до 18-місячного віку, 18,0–30,1 % — її середньодобових приростів і 27,5–47,7 % — ознак середньодобової продуктивності за високої достовірності ($P < 0,001$) показників сили впливу. Зауважив, що підбір бугаїв з помірною інтенсивністю формування живої маси дочок у період вирощування опо-

середковано сприятиме підвищенню молочної продуктивності первісток.

Аспірантка Наталя Темех зробила доповідь на тему «Вікова мінливість каріотипу корів української чорно-рябої молочної породи» і виявила, що каріотип повновікових корів характеризується більшою стабільністю, порівняно з первістками та коровами 7–8 років.

Христина Типило представила напрацювання з каріотипової мінливості корів української червоно-рябої молочної породи. Проведений нею цитогенетичний аналіз хромосомного набору корів української червоно-рябої молочної породи дає змогу припустити зв'язок порушень репродуктивної функції корів з хромосомною нестабільністю.

Доповідь Сергія Филя була присвячена динаміці молочної продуктивності корів у високопродуктивних стадах, а саме ТОВ «Велетель» Глухівського району Сумської області та ПАТ «Племзавод «Степной» Кам'янсько-Дніпровського району Запорізької області. Доповідач зауважив, що за надродом, кількістю молочного жиру та молочного білка корови ПАТ «Племзавод «Степной» переважали ровесниць ТОВ «Велетень», причому з першої по четверту та за найвищу лактації ця перевага була високовірогідною. За вищенаведеними показниками за всю лактацію різниця була уже на користь тварин ТОВ «Велетень», однак вона була недостовірною. За вмістом жиру та білка в молоці суттєвої різниці між коровами підконтрольних стад не спостерігалось.

Аспірантка Альона Чепіга присвятила свою доповідь генетичній диференціації качок різного напрямку продуктивності. Вона зазначила, що дослідження проводили між популяціями качок порід шанма, шаосінь (Zhejiang Generation Biological Science and Technology Co., Ltd.) яєчного напрямку продуктивності та українська глиняста (ФГ «Повіт-Агро»), українська чорна білогруда (ПП ПСППП «Здолбунівське») м'ясного напрямку продуктивності. Для аналізу генетичної диференціації популяцій качок використовували панель з 8 мікросателітних локусів (APL11, APL12, APL26, APL80, A?L79, APL78, SMO11, SMO11). Звернула увагу на те, що встановлено високий рівень диверсифікації серед досліджених популяцій. Під час порівняння качок різного напрямку продуктивності встановили, що 23,8 % загальної генетичної мінливості за 8 мікросателітними локусами обумовлено міжпородними відмінностями та 76,2 % на внутрішньопородну складову. Отримані дані свідчать про високий рівень дивергенції дослідних качок, що свід-

чить про відмінність популяцій проаналізованої птиці.

На завершальному засіданні директор інституту Юрій Полупан зазначив значущість і актуальність досліджень, що проводяться з питань розведення, генетики та біотехнології в тваринництві установах України та інших держав-учасниць, і результати яких були представлені на конференції, а також високий рівень наукових досліджень саме в Інституті розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН.

Висновки. Журі у складі з провідних учених Інституту, Білоцерківського національного аграрного університету та Інституту біології тварин НААН визначили кращі наукові доповіді, які представили Ірина Люта (Миколаївський національний аграрний університет), Альона Чепіга (Національний університет біоресурсів і природокористування України) та Мар'яна Кулакова (Інститут розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН). Переможці конкурсу, які зайняли перші три місця, були відзначені грошовими преміями. Матеріали конференції опубліковано черговим окремим виданням. Також учасникам, які зайняли призові місця було запропоновано опублікувати свої дослідження в провідних фахових наукових журналах України — «Вісник аграрної науки» та «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів».

Після дискусії головуючий запропоновано продовжити фундаментальні та прикладні дослідження з актуальних проблем розведення, генетики та біотехнології в тваринництві в рамках наукової тематики установ держав учасниць. Координація з питань підготовки селекціонерів для наукових установ, навчальних закладів та племінних господарств повинна стати основою паритету між представниками державного й приватного секторів щодо способів удосконалення ведення племінного обліку та розведення вітчизняних порід сільськогосподарських тварин сприятиме подальшому розвитку біологічної науки та аграрного виробництва, що в свою чергу забезпечить збереження і раціонального використання племінних ресурсів. Учасники конференції підтримали пропозицію постійно розширювати й поглиблювати міжнародну співпрацю у галузі селекції й генетики, зокрема проводити обмін науковою літературою й освітніми програмами з генетики й селекції, біотехнології й молекулярної біології та інших суміжних наук.

Додаток

1. Матеріали конференції молодих вчених та аспірантів, 10 квітня 2003 року / УААН, Ін-т розведення і генетики тварин; відп. ред. В. П. Буркат. Чубинське, 2003. 67 с.
2. Матеріали конференції молодих вчених та аспірантів / УААН, Ін-т розведення і генетики тварин; за ред. В. П. Бурката. Чубинське, 2004. 60 с.
3. Конференція молодих вчених та аспірантів : матеріали / УААН, Ін-т розведення і генетики тварин; відп. ред. В. П. Буркат. Київ: Аграр. наука, 2005. 80 с.
4. Матеріали конференції молодих вчених та аспірантів / УААН, Ін-т розведення і генетики тварин; за ред. В. П. Бурката. Київ: Аграр. наука, 2006. 103 с.
5. Матеріали V конференції молодих вчених та аспірантів / УААН, Ін-т розведення і генетики тварин; за наук. ред. В. П. Бурката. Київ: Аграр. наука, 2007. 120 с.
6. Матеріали VI конференції молодих вчених та аспірантів / УААН, Ін-т розведення і генетики тварин; за наук. ред. В. П. Бурката. Київ: Аграр. наука, 2008. 111 с.
7. Матеріали VII конференції молодих вчених та аспірантів / УААН, Ін-т розведення і генетики тварин; за наук. ред. В. П. Бурката. Київ: Аграр. наука, 2009. 114 с.
8. Матеріали VIII наукової конференції молодих вчених та аспірантів (Чубинське, 13 трав. 2010 року) / НААН, Ін-т розведення і генетики тварин. Київ: Аграр. наука, 2010. 88 с.
9. Сучасна методологія, результати досліджень та перспективи виробництва: матеріали ІХ конф. молодих вчених та аспірантів (17 трав. 2011, с. Чубинське) / НААН, Ін-т розведення і генетики тварин; за ред. М. І. Башенка. Київ: Аграр. наука, 2011. 112 с.
10. Матеріали Х наукової конференції молодих вчених та аспірантів (17 трав. 2012 р.) / НААН, Ін-т розведення і генетики тварин; за ред. М. І. Башенка. Чубинське, 2012. 100 с.
11. Матеріали XI наукової конференції молодих вчених та аспірантів (16 трав. 2013 р.) / НААН, Ін-т розведення і генетики тварин; за ред. С. Ю. Рубана. Чубинське, 2013. 96 с.
12. Матеріали XII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та аспірантів, присвячена пам'яті академіка УААН Валерія Петровича Бурката / НААН, Ін-т розведення і генетики тварин; за ред. М. В. Гладія. Чубинське, 2014. 96 с.
13. Актуальні дослідження з проблем розведення та генетики у тваринництві : матеріали XIII Всеукр. наук. конф. молодих учених та аспірантів, присвяч. пам'яті акад. НААН Михайла Васильовича Зубця / НААН, Ін-т розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця; за ред. М. В. Гладія. Чубинське, 2015. 67 с.
14. Практичні результати та методичні аспекти досліджень з розведення, генетики та біотехнології у тваринництві: матеріали XIV Всеукр. наук. конф. молодих вчених та аспірантів, присвяч. пам'яті акад. УААН Валерія Петровича Бурката / НААН, Ін-т розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця; за ред. М. В. Гладія. Чубинське, 2016. 76 с.
15. Селекційні, генетичні та біотехнологічні методи збереження, поліпшення і використання генофонду тварин: матеріали XV Всеукр. наук. конф. молодих вчених та аспірантів, присвяч. 15-річ. присвоєння статусу нац. надбанню Банку генетичних ресурсів тварин Інституту розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця / НААН, Ін-т розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця; за ред. М. В. Гладія. Чубинське, 2017. 60 с.
16. Актуальні дослідження з проблем розведення, генетики та біотехнології в тваринництві: матеріали XVI Всеукр. наук. конф. молодих вчених та аспірантів, присвяч. вшануванню 80-ї річн. від дня народж. акад. НААН Михайла Васильовича Зубця / НААН, Ін-т розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця, Укр. т-во генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова; за ред. Ю. П. Полупана. Чубинське, 2018. 56 с.
17. Актуальні дослідження з проблем розведення, генетики та біотехнології у тваринництві: матеріали XVII Всеукр. наук. конф. молодих вчених та аспірантів з міжнар. участю, присвяч. вшануванню 80-ї річн. від дня народж. акад. УААН Валерія Петровича Бурката / НААН, Ін-т розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця, Українське т-во генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова; за ред. Ю. П. Полупана. Чубинське, 2019. 59 с.

Перелік літератури

1. *Бородай І. С.* Слово про Вчителя. Розведення і генетика тварин. К., Аграрна наука, 2009. Вип. 43. С. 3–10.
2. *Буркат Валерій Петрович:* біобібліографічний покажчик наукових праць за 1963-2008 роки / УААН, ІРГТ; уклад.: В. І. Фасоля, С. І. Ковтун. 2-ге вид., доп. К.: Аграрна наука, 2009. 309 с. (Академіки Української академії аграрних наук).

3. *Буркат В. П., Бородай І. С.* Історичні аспекти розвитку теорії селекції у скотарстві України: монографія. К.: Аграрна наука, 2006. 584 с.
4. *Буркат В. П., Бородай І. С.* Нариси з історії інституту: монографія. К.: Аграрна наука, 2008. 556 с.
5. *Хаврук О. Ф.* Буркат Валерій Петрович // Вчені-селекціонери у тваринництві / УААН; наук. ред. М. В. Зубця, В. П. Бурката. К.: Аграрна наука, 1997. С. 23–28.

Referens

1. *Boroday I. S.* Slovo pro Vchytelya. A word about the scientist. Rozvedennya i henetyka tvaryn — Animal Breeding and Genetics: mizhvid. tem. nauk. zb. Kyiv, Ahrarna nauka. 2009. 43: 3–10 (in Ukrainian).
2. *Burkat Valeryi Petrovych:* biobibliografichnyy pokazhchyyk naukovykh prats' za 1963-2008 roky — Bibliography of scientific papers in 1963–2008. Kyiv, Ahrarna nauka, 2009. 309 s. (in Ukrainian).
3. *Burkat V. P., Boroday I. S.* Istorychni aspekty rozvytku teorii selektsiyi u skotarstvi Ukrayiny — Historical aspects of development of the theory of selection in cattle of Ukraine: monohrafiya. Kyiv, Ahrarna nauka, 2006. 584 s (in Ukrainian).
4. *Burkat V. P., Boroday I. S.* Narysy z istoriyi instytutu — Essays on the Institute history : monohrafiya. Kyiv, Ahrarna nauka, 2008. 556 s (in Ukrainian).
5. *Khavruk O. F.* Burkat Valeryi Petrovych — Burkat Valeryi Petrovych. Vcheni-selektsionery u tvarynnytstvi — Scientists in animal breeding. Kyiv, Ahrarna nauka, 1997. P. 23–28 (in Ukrainian).

RELEVANT STUDIES ON THE ISSUES OF BREEDING, GENETICS AND BIOTECHNOLOGY IN ANIMALS (BASED ON THE MATERIALS OF THE XVII ALL-UKRAINIAN SCIENTIFIC CONFERENCE OF YOUNG SCIENTISTS AND POSTGRADUATES WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION DEVOTED TO THE 80th ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF ACADEMICIAN NAAS VALERIY PETROVICH BURKAT, CHUBINSKE, MAY 20, 2019)

O. V. Shcherbak, S. I. Kovtun

Institute of Animal Breeding and Genetics nd. a. M. V. Zubets of National Academy of Agrarian Science of Ukraine Ukraine, 08321, Kiev region, Borispol District, v. Chubinske, 1 Pogrebnyaka St.

XVII All-Ukrainian Scientific Conference of Young Scientists and Postgraduates with International Participation devoted to the 80th anniversary of the birth of Academician NAAS Valeryi Petrovich Burkat «Relevant studies on the issues of breeding, genetics and biotechnology in animal husbandry» was held on May 20, 2019 at the Institute of Animal Breeding and Genetics nd. a. M.V. Zubets tooth to discuss the scientific researches of young scientists and postgraduates on breeding, genetics, biotechnology, reproduction and preservation of biodiversity of animals.

Keywords: breeding agricultural animals, preservation of biodiversity of animals, research on genetics and biotechnology reproduction.